

KOMENTARI NVO Akcija za ljudska prava (*Human Rights Action - HRA*)

u odnosu na članove 70 i 37

NACRT ZAKONA O STRANCIMA

Uslovi za odobrenje stalnog boravka

Član 70

Stalni boravak iz čl. 69 ovog zakona, odobriće se strancu:

- 1) koji ima važeću putnu ispravu;
- 2) koji je u Crnoj Gori i državi porijekla nije pravnosnažno osuđen na безусловnu kaznu zatvora u trajanju dužem od jedne godine za krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti ili su prestale pravne posledice osude,
- 3) koji ima sredstava za izdržavanje;
- 4) koji ima zdravstveno osiguranje;
- 5) koji ima obezbijeđen smještaj;
- 6) ako ne postoje smetnje iz razloga nacionalne bezbjednosti i javnog poretka.

Postojanje smetnji iz stava 1 tačka 6 ovog člana utvrđuje Agencija za nacionalnu bezbjednost, u skladu sa Zakonom o nacionalnoj bezbjednosti i Zakonom o tajnosti podataka.

Protiv rješenja Ministarstva kojim je odbijen zahtjev za odobrenje stalnog boravka, može se pokrenuti upravni spor.

Predlog HRA:

Član 70, stav 2 izmjeniti tako da glasi:

“Postojanje smetnji iz stava 1 tačka 6 ovog člana utvrđuje Agencija za nacionalnu bezbjednost, koja te smetnje mora da obrazloži. Ako smetnje iz stava 1 tačka 6 ovog člana predstavljaju tajni podatak, Agencija je dužna da dostavi i obrazloženo rješenje na osnovu kojeg je podatak označila tajnim.”

Posle stava 3 dodaju se stavovi 4 i 5:

“Postupak po tužbi je hitan, a sud je dužan donijeti odluku u roku od šest mjeseci od dana podnošenja tužbe.”

“Agencija za nacionalnu bezbjednost je dužna na zahtjev suda da dostavi registre i zbirke ličnih i drugih podataka koje je prikupila za lice za koje postoje smetnje iz stava 1 tačka 6 ovog člana, kao i obrazloženo rješenje na osnovu kojeg je podatak označila tajnim.”

Obrazloženje:

Predloženo rješenje stvara obavezu Agencije da obrazloži smetnje iz razloga nacionalne bezbjednosti i javnog poretka u skladu sa standardima pravičnosti postupka Evropske konvencije o ljudskim pravima (član 6 Konvencije i član 1 Protokola 7 Konvencije).

Nacrt zakona u stavu 2 predviđa rješenje prema kome "Postojanje smetnji iz stava 1 tačka 6 ovog člana utvrđuje Agencija za nacionalnu bezbjednost, u skladu sa Zakonom o nacionalnoj bezbjednosti i Zakonom o tajnosti podataka." Međutim, na ovaj način se zanemaruje činjenica da je prema sadašnjem rješenju iz Zakona o tajnosti podataka nemoguće strancu, koji aplicira za dobijanje privremenog i stalnog boravka, da dobije dozvolu za pristup tajnom podatku (jedan od uslova za fizičko lice je i da je crnogorski državljanin čl. 29, stav 2, tačka 1 Zakona o tajnim podacima).

Zakon o tajnosti podataka čl. 10 predviđa obavezu lica koje određuje stepen tajnosti podataka da obrazloženim rješenjem označi podatak tajnim. Međutim, pravo na pristup tom rješenju nije predviđen zakonom, pa je cilj našeg predloga da se i to rješenje dostavi podnosiocu zahtjeva.

Postupak u ovim sporovima mora biti hitan, budući da u slučaju negativne odluke Ministarstva, podnosilac zahtjeva često biva i protjeran sa teritorije Crne Gore, pa je neophodno pružiti efikasnu sudsku zaštitu. Na zakazivanje ročišta u ovim sporovima u praksi se čeka oko šest mjeseci od dana podnošenja tužbe, što je suviše dugo za zaštitu prava.

Naš predlog podrazumijeva sudsku kontrolu rada službenika Agencije za nacionalnu bezbjednost, koja bi trebalo biti nesporna, pa se predviđa obaveza Agencije da na zahtjev suda dostavi kompletan dosije o licu koje aplicira za stalni boravak, kako bi se vidjeli stvarni razlozi za smetnje na koje se Agencija poziva.

Do sada je u praksi, na zahtjev suda, dostavljan samo akt od Agencije na kojem je konstatovana oznaka stepena tajnosti podatka, bez dostavljanja obrazloženja na osnovu koga je podatak oglašen tajnim, što je nedovoljno da bi se sprovela odgovarajuća sudska kontrola i obezbijedila pravičnost postupka u kome se tužiocu omogućava da na odgovarajući način učestvuje u postupku, odnosno da se argumentovano suprostavi aktu Agencije.

Upravni sud je u više slučajeva, koji su nama poznati,¹ poništio rješenja Ministarstva unutrašnjih poslova, upravo iz razloga što MUP nije:

- dalo mogućnost stranci da učestvuje u postupku (čl. 135 ZUP-a²);
- dalo valjane i jasne razloge za obrazloženje svoje odluke u pogledu postojanja smetnji iz razloga nacionalne bezbjednosti i javnog poretka (čl. 226 st. 2 tač. 7 ZUP-a u vezi čl. 203 st. 2 ZUP-a),
- cijenilo pravo na porodičan život utvrđen Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (čl. 8 Konvencije).

¹ Presude i rješenje Upravnog suda Crne Gore: U.br. 2129/10, U.br. 2212/10, U.br.3411/10, U.br. 3301/12, U.br. 571/13 i Upm.br. 26/13.

² Zakon o opštem upravnom postupku (*Službeni list Crne Gore* br. 60/2003 i 32/2011).

Kao dodatnu argumentaciju u prilog našem zalaganju da se ANB obaveže da obrazloži svoju odluku o smetnjama iz razloga nacionalne bezbjednosti i javnog poretka za odobrenje stalnog ili privremenog boravka strancu u Crnoj Gori, dostavljamo i presudu Ustavnog suda Republike Hrvatske još iz 1993. godine, kojom je kao neustavna proglašena odredba zakona o državljanstvu koja je omogućavala da se takođe bez obrazloženja odbijaju zahtjevi za sticanje državljanstva.

Isti predlog i obrazloženje važe i u odnosu na stav 2 člana 37 Nacrta zakona - Uslovi za odobrenje privremenog boravka